

NATUR
OGH MILJÖ
Riksorganisation
för miljövard

Verksamhetsberättelse
För år
2003

Innehållsförteckning

1	Huvudkampanjen Miljöhänsyn i vardagen	4
1.1	Kampanjstarten	4
1.2	Praktiska miljötips	4
1.3	Föredrag, temakvällar och exkursioner	4
1.4	Matjippo	4
1.5	Kampanjnätverk och -familjer	5
1.6	Övrigt	5
2	Östersjön	5
2.1	Östersjöforum	5
2.2	CCB	5
2.3	Implementering av vattenramdirektivet	5
2.4	Lax och säl	6
2.5	Projekt Skärgårdshavet	6
2.6	Övrigt	6
3	Skogsnaturen	6
4	Artskydd	7
4.1	Varg och lo	7
4.2	Flygekorre	7
5	Energi	7
6	Övriga teman	8
6.1	Avlopp i kretslopp	8
6.2	Klimat	8
6.3	Riksdagsvalet 2003	8
6.4	Markanvändning i skärgården	8
6.5	Miljömärkning	9
6.6	Natura 2000	9
6.7	Ekofrisörer	9
6.8	Grönt kontor	9
7	Allmän miljöpolitisk aktivitet	9
7.1	Förbundets representanter i arbetsgrupper och kommittéer	9
7.2	Stälningstaganden, remisser	10
8	Information	10
8.1	Pressmeddelanden	11
8.2	Förbundets synlighet i massmedia	11
8.3	Hemsidor	11
9	Medlemsevenemang	11
9.1	Medlemskvällar	11
9.2	Fjälltur	11
9.3	Paddling	11
9.4	Naturblommornas dag	11
10	Internationellt samarbete	12
10.1	EEB	12
10.2	NNR 2003	12
10.3	Miljö för Europa-mötet i Kiev	12
10.4	Baltic NGO-forum i Åbo	12
10.5	Natur och Ungdom på besök	12
11	Barn- och ungdomsverksamhet	12
11.1	Naturskolan	12
11.2	Miljöfostan	13
11.3	Utveckling av NoMs naturskolverksamhet	13

11.4	Miljödetektiverna.....	14
11.5	Barnläger i Jakobstad	14
11.6	UMR 2003.....	14
11.7	Övrig ungdomsverksamhet.....	14
12	Organisationen	15
12.1	Förbundsmötet på Finska Viken	15
12.2	Styrelsen	15
12.3	Personal.....	15
12.4	Lokalföreningarna	16
12.5	Stöd till lokalföreningarna	16
12.6	Medlemskåren.....	16
12.7	Arkivet.....	16
13	Finlands Natur	16
13.1	Innehåll och form.....	17
13.2	Temahäftet	17
13.3	Annonsförsäljning.....	17
13.4	Upplagan, marknadsföring	18
13.5	Redaktion	18
14	Ekonomi	18
14.1	Översikt	18
14.2	Understöd och projektbidrag	19
	Donationer.....	20
15	Övrigt.....	20
15.1	Skärgårdsfonden.....	21
16	Jämförelse med verksamhetsplanen	21
16.1	Miljöhänsyn i vardagen	21
16.2	Östersjön.....	21
16.3	Förnyelsebar energi och energisparande	22
16.4	Skogsnaturen i södra Finland	22
16.5	Fältbiologi och naturkännedom.....	22
16.6	Finlands Natur.....	22
16.7	Naturskolan	22
16.8	Barn- och ungdomsverksamhet.....	22
16.9	Lokalföreningsverksamheten.....	22
16.10	Medlemsvärvning.....	22
16.11	Intern kommunikation	22
16.12	Internationellt	23
17	Medlemsorganisationer	24
17.1	Understödade medlemsorganisationer	24
17.2	Medlemskommuner.....	24
18	Medlemstal	25
19	Styrelsen	26

1 Huvudkampanjen Miljöhänsyn i vardagen

Vid årets början inledde Natur och Miljö den nya treåriga huvudkampanjen Miljöhänsyn i vardagen. Kampanjens fokus är på individens val- och påverkningsmöjligheter i dagliga konkreta handlingar hemma, på arbetsplatsen, i skolan eller under fritiden. Kampanjens strategi går ut på att erbjuda motivation, kunskap om alternativ, positiva erfarenheter och förebilder för en mer miljövänlig livsstil. Kampanjen riktar sig till den finlandssvenska befolkningen som helhet, med tyngdpunkten på vuxna (20-60 år).

1.1 Kampanjstarten

Den 4.4 sparkade kampanjen officiellt igång då den presenterades för massmedia och samarbetsparter. Kampanjstarten i Helsingfors drog 25 deltagare inklusive radion och press. I april reste förbundsassistenten runt i Svenskfinland för att presentera kampanjen, men också för att diskutera mer allmänt om miljöhänsyn och vad som påverkar konsumtionsvanorna. Till träffarna kom sammanlagt 45 personer huvudsakligen från lokalföreningarna.

1.2 Praktiska miljötips

Från och med maj indelades kampanjäret i kvartal på tre månader. Ett konkret miljötips från vart och ett av temahelheterna Bo & Bygga, MUMS – Mat Utan MiljöSkador och Färdas, forsla, frakta togs fram varje kvartal. Under det första kvartalet (maj-juli) behandlades kretsloppsanpassat avlopp, ekologisk mat och hur man rör sig miljövänligt på sjön. Under det andra kvartalet (aug-okt) behandlades uppvärmning av hus på ett miljöanpassat sätt, lokalt producerad mat och alternativ till den egna bilen som transportmedel till arbetet. Under det tredje kvartalet (nov-jan 2004) behandlades hur man sparar el hemma, mat för säsongen och vilka semestermöjligheter vi har i vår näromgivning. Miljötipsen publicerades på NoMs hemsida och vissa tips förkortade i dagstidningar och Finlands Natur. Tuuli Meriläinen och Paul Söderholm gjorde illustrationer till ett urval av tipsen. Konkreta verksamhetsidéer för lokalföreningar togs fram i samband med varje miljötips.

1.3 Föredrag, temakvällar och exkursioner

I juni arrangerade NoM en exkursion till Västanfjärd för ett tiotal personer med intresse av avloppsfrågor. Anna-Lena Sjöblom presenterade kretsloppsbaseade avloppslösningar, som prövas i kommunen. I juli ordnade Sibbo naturskyddare sin traditionella tävling Simsalö runt. Lotta Nummelin fanns på plats med miljötipset Miljösjövätt och aktuella broschyrer.

1.4 Matjippo

Lördagen den 20.9 arrangerade NoM ett större jippo kring mat med rubriken MUMS – Mat Utan MiljöSkador. Matjippet, som hölls på Veranden i centrum av Helsingfors, lockade ett femtiotal personer. Programmet handlade om ekologisk produktion av mat, närproducerad mat och energieffektiv matlagning. John Sumelius beskrev hur liten del av vår mat som faktiskt är närproducerad. Pentti Seuri från MTT belyste med hjälp av livscykelanalyser skillnaden mellan miljöpåverkan av ekologiskt odlade och konventionellt odlade produkter. Faktainslagen varvades med förevisningar i matlagning av ekologiska produkter av Maria Hackzell och Vivi-Ann Sjögren. Eko-odlaren Bo Grönfors berättade om varför han odlar ekologiskt och hur en primärproducent ser på marknadens funktion. Jippet avslutades med en intensiv debatt mellan U-B Lindström och Jens Holm kring frågan "Borde alla bli vegetarianer?". Utöver föredragen kunde publiken ta del av information i form av faktaplanscher, NoMs broschyrer och annat material samt smakprov på ekologiska rotfrukter.

1.5 Kampanjnätverk och -familjer

Kampanjnätverket bestod i slutet av året av ca 80 st föreningar, privatpersoner och familjer. Nätverket informerades om kampanjaktiviteter genom nyhetsbrev som utkom per e-post sju gånger under året. Nyhetsbreven fanns även till påseende på NoMs hemsida. Under året efterlystes kampanjfamiljer, vars inlärningsprocess skulle följas upp med hjälp av en enkätundersökning. Tyvärr fanns det för få kampanjfamiljer (21 st) för att enkätundersökning skulle ha gett meningsfulla resultat.

1.6 Övrigt

Inom ramen för kampanjen har Natur och Miljö medverkat i nationella och internationella temaevenemang som Sluta slösa –veckan (v 15 i april) och Köp inget –dagen 28.11.

2 Östersjön

2.1 Östersjöforum

Östersjöforum fortsatte som ett självständigt samarbetsprojekt mellan Natur och Miljö, Martha-förbundet och Svenska lantbruksproducenternas centralförbund. Projektet inleddes i augusti 2002. Mia Skog arbetade som projektkoordinator fram till november och efterföljdes av Barbro Sinisalo. Från början av augusti arbetade projektkoordinatören på NoMs kansli. Som förbundets representant i projektets styrgrupp fungerade först Bernt Nordman (-maj) och sedan Lotta Nummelin (maj-).

Östersjöforum arrangerade på våren diskussionskvällar på Replot, i Ekenäs, i Pargas och på Åland. Diskussionskvällarna lockade i medeltal 40 personer. Programmet var en lyckad kombination av fakta om Östersjön, information om Finlands östersjöprogram samt musik, diskussion, tio konkreta tips, "Tänk om" -exempel och smörgås med gravad mört.

På försommaren utkom en Östersjöforum-broschyr, som beskriver övergödningsproblemet och vars baksida utgör en plansch med projektets tio tips. Den trycktes i 7000 exemplar och distribuerades till båtklubbar, hamnar, kommuner och organisationernas medlemmar via de lokala föreningarna. Eftersom broschyren hade en sådan strykande åtgång, trycktes en ny upplaga på hösten.

Östersjöforum syntes i debatten i massmedia om hur näringsläckaget från hushåll kan minskas.

2.2 CCB

CCB, d.v.s. Coalition Clean Baltic, är ett nätverk av medborgarorganisationer (på engelska Environmental Citizens Organisations) som arbetar inom Östersjöns tillrinningsområde med frågor som berör Östersjöns tillstånd. Bernt Nordman representerade NoM och Finlands naturskyddsförbund i nätverkets styrelse.

NoM distribuerade 200 exemplar av CCB:s årsbok 2003 till kommuner, beslutsfattare inom miljösektorn samt till massmedia. Årsboken behandlade hamnbyggen och andra installationer med negativa miljöeffekter i Östersjöns kustområden.

Lotta Nummelin representerade CCB på HELCOMs tjänstemannamöten HOD 13 och HOD 14 i Helsingfors.

2.3 Implementering av vattenramdirektivet

NoM bevakade den nationella implementeringen av EU:s vattenramdirektiv med fokus på frågor som var relevanta i Svenskfinland. Lotta Nummelin deltog i flera seminarier där reformens genomförande och effekter diskuterades av miljömyndigheter och andra

intressenter. I slutet av året framförde NoM sina åsikter om ett första utkast till nationell lagstiftning.

Som en del av förberedelserna för att lokalt och regionalt påverka vården och nyttjandet av vattendragen fortsatte NoM att medverka i de österbottniska ådelegationerna. Mattias Kanckos representerade NoM på ett seminarium om Esse å 30.9.

2.4 Lax och säl

Under året var laxfisket, fenklippning av utplanterad lax, selektiv fångst och sälskador aktuella och omdebatterade ämnen. NoM bidrog i januari med remissvar till förslaget till ny förordning om laxfisket. Vissa centrala delar av betänkande fick skarp kritik från NoM och många andra organisationer, vilket bidrog till att regeringen inte kunde enas om reformen.

Inom HELCOM gjordes nya försök att på ministermötet i Bremen godkänna en ny sälrekommendation. Under beredningsskedet arbetade NoM aktivt på det nationella planet och inom CCB-nätverket för att påverka rekommendationens formuleringar. Tyvärr var det slutligen den finländska delegationen, som på själva HELCOM-mötet fällde den föreslagna kompromissen.

2.5 Projekt Skärgårdshavet

NoM fortsatte planeringen av ett större projekt för att befrämja miljön i Skärgårdshavet. Förbundet samlade en grupp aktörer med intresse av att befrämja miljömässigt bättre alternativ till giftiga båtbottnfägar och bränslen för utombordsmotorer.

2.6 Övrigt

Den 12.10 höll Lotta Nummelin en workshop för biologi- och geografilärare under BMOLs höstdagar om Östersjön. Samtidigt presenterades temahäftet "En droppe i ett nordiskt hav?" för lärarna.

På hösten gick NoM med som samarbetspart i det av SYKE koordinerade VELMU-projektet, vars målsättning att befrämja karteringen och skyddet av undervattensbiotoper längs den finländska kusten.

Bernt Nordman hördes av riksdagens miljöutskott i samband med behandlingen av de delar av budgeten för 2004 som hade anknytning till Östersjöprogrammet.

3 Skogsnaturen

NoM följde med hur regeringens s.k. METSO-program för befrämjandet av skogsnaturens mångfald i södra Finland körde igång, men deltog inte aktivt i något av de pilotprojekt som inleddes under året.

Bernt Nordman representerade Natur och Miljö i en arbetsgrupp tillsatt av Nylands landskapsförbund och vars uppgift var att bereda utmärkningen av skogskontinenter i landskapsplanen. På grund av starkt motstånd från andra intressenter urvattnades förslaget. Landskapsplanen för Nyland torde godkännas under år 2004.

Den tematiska e-postlistan om skogsfrågor utnyttjades aktivt för att sprida aktuell information och att diskutera förbundets linje i olika skogspolitiska frågor.

Mikaela Granqvist medverkade i Forstföreningens svenska skogsdag för esboelever i september. Programmet handlade om skogens mångfald och barnen undersökte skogslevande smådjur. Ca 145 elever deltog i skogsdagen.

Bernt Nordman ledde en tema verkstad om skogsförvaltning och närområdessamarbete på den nordiska miljökonferensen "Skogen i Norden", som arrangerades av Nordiska Ministerrådet 27-28.11 i Sverige.

Tillsammans med flera andra miljö- och friluftorganisationer presenterade NoM en alternativ skötselplan för de av Helsingfors stad ägda friluftsområdena i Noux. Den centrala principen i naturvårdsplanen var, att skogsvårdsåtgärder bara får genomföras för att befärma rekreation och naturskydd. Förslaget behandlades av stadens nämnd för allmänna tjänster i april och hade en viss inverkan på de slutliga besluten.

Carina Järvinen representerade NoM på Skogsbrukets vinterdagar i Esbo 4-5.2.

NoM avslutade de mångåriga samarbetet med föreningen Barnens Regnskog, som med hjälp av insamlade medel köper upp regnskog i Syd-Amerika för naturskydd.

4 Artskydd

4.1 Varg och lo

Debatten kring de stora rovdjuren blossade upp ett antal gånger under året. I Österbotten sköts ett lodjur i början av året. NoM förde en dialog med jaktvårdsmyndigheterna kring jaktens motiveringar.

På hösten var vargen i fokus. I södra Österbotten rapporterades flera vargskador i form av rivna får och hundar, vilket födde en livlig debatt om vargjakt. Förbundet tog upprepade gånger ställning mot uppmaningar till olovlig jakt och för nuvarande bestämmelser om vargjakt.

4.2 Flygekorre

Skyddet av flygekorrens livsmiljöer debatterades livligt under året, såväl lokalt som på riksnivå. NoM deltog genom insändare och uttalanden i massmedia samt genom att konsultera personer på olika håll i Svenskfinland i frågor som gällde identifiering och skydd av flygekorrens livsmiljöer.

På riksnivå fokuserades intresset i början av året främst på jord- och skogsbruksministeriets betänkande, som NoM i skarpa ordalag kritiserade i sitt remissvar i januari. I september gav regeringen en proposition om vissa korrigeringar av skogs- och naturvårdslagarna, vilka i viss mån skulle förbättra markägarens möjligheter att få ersättning för uteblivna inkomster från virkesförsäljning till följd av flygekorrförekomst.

I oktober kritiserade NoM i skarpa ordalag utkastet till myndighetsanvisningar om hur flygekorrens livsmiljöer skall beaktas i skogsbruket. Anvisningarna har inte ännu fastställts.

5 Energi

NoM bevakade revideringen av programmet om förnyelsebara energikällor och programmet för energisparande. I januari inlämnade förbundet ett utlåtande om den beredande arbetsgruppens förslag.

Tuija Warén deltog i ett seminarium om placering av vindkraftverk i Vasa 12.2. Placeringen av vindkraftverk i kustregionen väckte fortfarande stor debatt i Svenskfinland och frågan var aktuell för många lokalföreningar.

NoM samarbetade med Valta virta-nätverket kring en människoinstallation mot kärnkraft på Senatstorget i Helsingfors på Tjernobyldagen 26.4.

På hösten försökte NoM i samarbete med andra organisationer genom flera ställningstaganden förmå beslutsfattarna i Helsingfors stad att besluta, att staden inte skulle köpa andelar i den femte kärnreaktorn.

6 Övriga teman

6.1 Avlopp i kretslopp

Under våren bevakade NoM de fortsatta beredningen av en förordning om avloppsrening i glesbygden. Den nya förordningen, som ställer skärpta krav på avloppsreningen i glesbygden, godkändes slutligen av statsrådet i juni. Natur och Miljö berömde regeringen och i synnerhet miljöministern för beslutet.

Broschyren Avlopp i kretslopp, som blev färdig i december 2002, distribuerades under början av året till de tvåspråkiga kommunerna. Särskilt efter att förordningen godkändes var intresset för information om kretsloppsbaseade avloppslösningar stor. NoM deltog i marknadsföring och distribution av Skärgårdsfondens skrift Näring i Kretslopp, som skrivits av Ulrica Cronström. Bernt Nordman presenterade NoMs informationsmaterial på miljöförvaltningens utbildningsdag kring den nya avloppsförordningen på SYKE 17.9.

NoM arrangerade ett informationstillfälle om Avlopp i kretslopp i Singsby i Krosholm 12.11. Om-kring 25 personer inklusive flera representanter för massmedia deltog. På tillfället publicerade NoM sex teser om avloppsfrågor. Teserna var i första hand riktade till beslutsfattare i kommunerna i Österbotten. Anföranden hölls av Tom Gullberg, Ulrica Cronström, Irma Hyry från VFMC och Bernt Nordman. Efter en livlig diskussion förevisade Pekka Hippi avloppslösningar i den s.k. ekoby i Singsby.

6.2 Klimat

Klimatkommissionen, vars mandatperiod avslutades, efterföljdes av ett nytt klimatforum med ett något allmännare mandat. Teho Kurtén representerade NoM i klimatforum.

På klimatpolitikens område engagerade sig NoM främst i beredningen av EU:s linkdirektiv. Under hösten, då Finlands ståndpunkt inför förhandlingarna på EU-nivå utformades, gjorde NoM tillsammans med de övriga nationella miljöorganisationerna ett gemensamt utspel i form av ett pressmeddelande 15.10. Förbundet svarade även på en remissbegäran från miljöministeriet.

6.3 Riksdagsvalet 2003

Inför riksdagsvalet publicerade NoM en lista med teser gällande frågor som förbundet ansåg vara centrala under följande riksdagsperiod och uppmanade väljare att tenta kandidaterna på dessa.

6.4 Markanvändning i skärgården

Under våren antog regeringen ett nytt skärgårdsprogram på basen av ett kommittébetänkande. Natur och Miljö uttalade sig kritiskt till bl.a. betoningen av strandzonen som en resurs för byggande och ökade krav på fasta vägförbindelser. Under året deltog NoM i flera repriser i den aktiva diskussionen om strandbyggande. Bland

annat deltog Bernt Nordman i en paneldiskussion på ett skärgårdsseminarium i Nagu 10.4 om Åbolands framtida utveckling.

6.5 Miljömärkning

Lotta Nummelin deltog i SFS-miljömärkningsnämndens arbete och NoM gav remissvar om flera produktgrupper. Bernt Nordman deltog i styrgruppen för miljömärkningen, som bl.a. diskuterade den nordiska miljömärkningens administration, effektiviserad marknadsföring av miljömärken och Svanens relation till andra miljömärken.

6.6 Natura 2000

Kompletteringen av Natura 2000 –nätverket hörde till de mest omdebatterade naturskyddsfrågorna under året. I samband med EG-domstolens beslut i tvisten mellan Finland och EU-kommissionen stödde NoM förslaget att inkludera flera fågelskyddsområden i det finländska Natura 2000 –nätverket. Tre av de områden som diskuterades av statsrådet under den aktuella rundan ("Natura 4") finns i Svenskfinland. Dessa väckte ingen större debatt, men NoM uttalade sitt stöd för skyddet av bl.a. de konfliktfyllda Keminhaara-myrarna i Lappland.

6.7 Ekofrisörer

NoM konsulterade en grupp företagare inom ekofrisörsbranschen i frågor som gällde miljömärkning och certifiering av ekofrisörstjänster. Som en del av projektet höll Bernt Nordman 7.4 en miljöföreläsning för en ekofrisörstuderande på Practicum.

6.8 Grönt kontor

På våren trycktes en handbok med praktiska tips och en plansch med en checklista för ett Grönt Kontor.

7 Allmän miljöpolitisk aktivitet

Under året deltog NoM i en mängd olika arbetsgrupper och kommittéer. Därtill framförde förbundet sina synpunkter skriftligt i form av ett tjugotal remisser och utlåtanden kring många vitt skilda frågor. Förbundet följde aktivt med miljöpolitiken på riksnivå, särskilt efter regeringsbildningen i maj.

7.1 Förbundets representanter i arbetsgrupper och kommittéer

Arbetsgrupp för utarbetande av nationellt program för hållbar produktion och konsumtion	Lotta Nummelin (13.11-)
CCB:s styrelse	Bernt Nordman
Delegationen för Esse å	Mattias Kanckos
EEB:s styrelse	Eero Yrjö-Koskinen/ Hanna Matinpuro
Kommittén för EU-ärenden, miljöutskottet	Bernt Nordman
Finlands IUCN-arbetsgrupp	Bernt Nordman
Klimatforum	Theo Kurten (9.5.-)
Kommissionen för hållbar utveckling	Tom Gullberg (suppleant)
Referensgrupp för Hållbart Norden	Camilla Strandberg-Panelius
SFS Miljömärkningsnämnden	Lotta Nummelin (1.1-27.11)
	Camilla Sederholm (27.11-)
SFS Styrgruppen för miljömärkning	Bernt Nordman
Siemenpuustiftelsens delegation	Maria Kock
Styrgrupp för Finlandssvenskt Östersjöforum	Bernt Nordman (-14.6)
	Lotta Nummelin (14.6.-)
Styrgrupp för nationellt kemikalieprogram	Kajsa Appelgren (1.12.-)

7.2 Ställningstaganden, remisser

- 15.1 Inbegärt utlåtande om betänkandet från arbetsgruppen för utvecklandet av laxfisket vid kusten, till jord- och skogsbruksministeriet
- 24.1 Inbegärt utlåtande om revideringen av programmet för befrämjande av förnybara energikällor 2003-2006 respektive energisparprogrammet 2003-2006, till handels- och industriministeriet
- 30.1 Inbegärt utlåtande om flygekorrararbetsgruppens rapport, till jord- och skogsbruksministeriet
- 28.3 Inbegärt utlåtande om medlemsförslag A 1297/ miljö om gemensamma nordiska åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden, till Nordiska Rådets delegation i Finland.
- 31.3 Förslag till alternativ naturvårdsplan för av Helsingfors stad ägda områden i Noux, till Helsingfors stad (övriga undertecknare bl.a. Luonto-Liitto och Finlands naturskyddsförbund)
- 15.5 Inbegärt utlåtande om miljöministeriets förslag till nytt kompletterande beslut om Natura 2000 -områden, till miljöministeriet
- 23.5 Utlåtande om modulriterier för pappersprodukter, till SFS Miljömärkning
- 23.5 Inbegärt utlåtande om indragning av Delegationen för Skärgårdshavet, till miljöministeriet
- 30.5 Inbegärt utlåtande om förslag till revidering av gruvlagen, till handels- och industriministeriet
- maj Öppet brev till partierna gällande miljöfostran i den kommande regeringens program (övriga undertecknare: SYKSE, Luonto-Liitto, Finlands naturskyddsförbund samt Mellersta Finlands miljöcentral)
- 13.6 Inbegärt utlåtande om förslaget till nationell bioavfallsstrategi, till miljöministeriet
- 16.6 Utlåtande om förslaget till miljöprodukter, till SFS miljömärkning
- 26.6 Comments to the Commission's draft Chemicals Legislation (undertecknare bl.a. WWF, Animalia, SLL, Luonto-Liitto)
- 21.8 Öppet brev om förslaget att dra in stödet till Ålands Agenda 21 -kontor, till landskapsstyrelsen på Åland
- 15.9 Appell om att Helsingfors stad ej skall köpa andelar i det femte kärnkraftverket, till stadsstyrelsen i Helsingfors (övriga undertecknare bl.a. Greenpeace, Dodo, Luonto-Liittos Nylandsdistrikt)
- 9.10 Synpunkter på utkastet till myndighetsanvisningar om beaktande av flygekorren, till miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet
- 15.10 Inbegärt utlåtande om linkdirektivförslaget, till miljöministeriet
- 20.10 Vädjan om att Helsingfors stad ej skall köpa andelar i det femte kärnkraftverket, till stadsfullmäktige i Helsingfors (övriga undertecknare bl.a. Greenpeace, Dodo, Jordens Vänner, Finlands naturskyddsförbund)
- 24.10 Brev till miljöminister Enestam om avsaknaden av biodiversitetsindikatorer i förslaget till indikatorer för hållbar utveckling inom EU (tillsammans med Birdlife)
- 12.11 "Singsbyteserna", d.v.s. Natur och Miljös utmaning om avloppsreningen, till kommunerna i Österbotten
- 11.12 Brev till USA:s försvarsminister och ambassadör på Island gällande miljögifter på en gammal militärbas på Heidarfjall (undertecknare NNR-gruppen)
- 10.12 Kommentarer till förslaget gällande nationell implementering av ramdirektivet för vatten, till miljöministeriet

8 Information

8.1 Pressmeddelanden

- 22.1 Pressmeddelande om slutrapporten för 30 Vikar –kampanjen
- 3.4 Natur och Miljö efterlyser miljöhänsyn i vardagen.
- 11.6 Avloppsrening är en bra miljöinvestering
- 20.9 MUMS – Mat Utan MiljöSkador
- 1.10 Doktor UMR botar konsumtionsfebern
- 15.10 Trovärdigheten för EU:s klimatpolitik i vågskålen
- 23.10 Pressmeddelande om Temahäftet Nordiska hav
- 12.11 Tag nästa avloppssteg nu!

8.2 Förbundets synlighet i massmedia

Förbundets synlighet i massmedia var betydligt bättre än föregående år. Förbundets representanter uttalade sig om en stor mängd vitt skilda miljöfrågor i radio, TV och tidningar på så väl regional som nationell nivå. På grund av ofullständig uppföljning finns inga kvantitativa uppgifter om det totala antalet inslag, men en grov uppskattning är cirka etthundra inslag och artiklar.

Av de olika projekten och kampanjerna behandlades huvudkampanjen Miljöhänsyn i vardagen i ett tiotal artiklar och fem radioinslag. Om Ungdomens Miljöriksdag gjordes två radioinslag och en artikel.

8.3 Hemsidor

Förnyelsen av förbundets hemsidor nådde en deletapp när den nya strukturen publicerades på sommaren. Vid årets slut hade hemsidorna omkring etthundra besök per dag.

9 Medlemsevenemang

9.1 Medlemskvällar

14.1 arrangerade NoM en medlemskväll på kontoret med rubriken "Klotspindlar, kvadratspindlar och trekantsspindlar - ett diabilidsföredrag och våra farligaste, vackraste och sällsyntaste spindlar". Niclas Fritzen visade diabilider och berättade om spindlarnas fascinerande värld för 12 personer.

För andra året i rad inbjöd NoM sina medlemmar och samarbetsparter till en Oktoberfest på kansliet. Oktoberfesten hölls 16.10 och gästerna fick smaka på strömmingsprodukter och öl. Tom Gullberg höll ett tal där han pejlade aktuella miljöpolitiska frågor.

9.2 Fjällturer

På sommaren arrangerades en fjällvandring i de svenska fjällen på södra gränsen av Sarek. Som guide fungerade Johan Hästö.

9.3 Paddling

En nattpaddling längs Sjundeå å arrangerades natten mellan den 30 och 31 maj. Intresset var stort och de omkring 20 deltagarna var mycket nöjda med färden. Som ledare fungerade Magnus Östman och Mikaela Granqvist.

9.4 Naturblommornas dag

Naturblommornas dag arrangerades för första gången i Finland den 13.6. NoM deltog i förberedelserna och marknadsförde temadagen till lokalföreningarna och andra svenskspråkiga grupper. Ett sjuttiotal botaniska utfärder arrangerades på olika håll i landet. Ett tiotal av utfärderna leddes av svenskspråkiga guider.

10 Internationellt samarbete

10.1 EEB

Hanna Matinpuro representerade NoM i EEB:s styrelse och informerade regelbundet om EEB:s aktiviteter. Bernt Nordman representerade förbundet på EEBs årsmöte i Bryssel.

Bernt Nordman hördes tillsammans med andra representanter för finländska miljöorganisationer av riksdagens miljöutskott om EU-konventets förslag till ny grundlag för EU. NoMs ställningstagande byggde på EEB:s analys och linjedragningar.

10.2 NNR 2003

Den nordiska naturskyddsförbundens årliga träff hölls på Forstis i Ekenäs 15-17.8. Som värdar fungerade NoM och SLL. Till NNR 2003 kom representanter från syskonorganisationerna i Sverige, Norge, Danmark, Island samt örikena Åland, Färöarna och Grönland. Inklusivt värdar deltog omkring 20 personer i träffen. Som ordförande för mötet fungerade Tom Gullberg, medan Bernt Nordman och Lotta Nummelin gjorde mötesanteckningar. NNR antog flera gemensamma resolutioner, av vilken en gällde stöd till det åländska Agenda 21-kontoret, som hotades av nedläggning p.g.a. utebliven finansiering från landskapsstyrelsen. På programmet fanns förutom interna möten även exkursioner till Bengtskärs fyr och till Torrnsuo nationalpark. De utländska gästerna var mycket nöjda med sitt besök.

Det nordiska samarbetet intensifierades efter NNR-träffen. I ett uppföljningsmöte som hölls 13.11 i Stockholm deltog Tom Gullberg som NoMs representant.

10.3 Miljö för Europa -mötet i Kiev

Tom Gullberg ingick i den finländska delegationen på det europeiska miljöministermötet i Ukrainas huvudstad Kiev 21-23.5. Mötet var ett led i EfE-processen, som sker inom ramen för FN. På agendan fanns bl.a. regionala dokument om miljösäkerhet, en gemensam vattenstrategi för Östeuropa, tillägg till Esbokonventionen samt det kommande temadecenniet för undervisning i hållbar utveckling.

10.4 Baltic NGO-forum i Åbo

I samband med CBSS-ministermötet i Åbo arrangerades 8-11.5 Baltic NGO-forum för ett brett spektrum av medborgarorganisationer. Natur och Miljö representerades av Lotta Nummelin och Bernt Nordman, som fungerade som ordförande för en tematisk diskussion.

10.5 Natur og Ungdom på besök

En grupp på omkring 20 aktivister från den norska ungdomsorganisationen Natur og Ungdom besökte Helsingfors den 9.2. NoM och Luonto-Liitto stod som värdar. NoM arrangerade för gästerna ett föredrag av Suoma Sihto från SAD om trafikplanering i huvudstadsregionen.

11 Barn- och ungdomsverksamhet

11.1 Naturskolan

År 2003 besökte 36 grupper Naturskolan och 35 grupper fick besök av Naturskolan på hjul. Allt som allt kom ca 1500 barn i kontakt med Naturskolan under år 2003.

Naturskolans föreståndare Evalotta Johansson var vårdledig och Mikaela Granqvist vikarierade henne till årets slut. Under år 2003 hade Naturskolan sammanlagt fem assistenter som hjälpte till vid behov: Maria Kock, Cecilia Käld, Martina Friman, Heidi

Kristjankroon och Carina Järvinen. En utbildning av assistenterna utfördes under vintern och våren.

Våren högsäsong inföll som tidigare i april och maj, under hösten inföll besöken huvudsakligen i september och oktober. De populäraste programmen under våren var "In i Naturen", som fokuserar på sinnesövningar och årstidsprogrammet "Våren". "Sagoprogrammet" intresserade flera daghem. Under hösten var "Vattenprogrammet" för åk 3-6 ett populärt tema för Naturskolan på hjul. Under vårterminen besökte flera daghem Naturskolan, medan endast lågstadier besökte Naturskolan under hösten. Inget högstadium eller gymnasium besökte Naturskolan under år 2003.

Naturskolan på hjul gjorde två längre turnéer (å 5 dagar) under år 2003. Den första turnén inföll i början av maj och gick till fasta Åland. Då erbjöd Naturskolan ett vattenprogram som var mycket populärt bland Mariehamnskolorna. Den andra turnén gick till södra Österbotten i början av oktober (Kristinestad och Närpes kommun). Då erbjöds en kombination av programmen "In i Naturen" och "Hösten".

I juni höll Naturskolan en fortbildningsdag för lågstadielärare inom ramen för ett kompetensutvecklingsprojekt. Cirka 15 lärare deltog i fortbildningsdagen och en del lärare som deltog bokade Naturskolan under hösten.

11.2 Miljöfostan

Naturskolan medverkade i en miljöfostranpicknick för miljöministern och riksdagsmän på världsmiljödagen 5.6. Picknicken vid Tölövik i Helsingfors organiserades av Sällskapet för Miljöfostran i Finland (SYKSE). Naturskolan hade ett infobord och erbjöd ett naturskolprogram för barn.

Naturskolan deltog under året i en expertarbetsgrupp, som utarbetade kriterier för vad en naturskola är samt en femårsstrategi för naturskolornas utveckling och förbättrande av förhållanden för miljöfostran. I naturskolokriteriegruppen, som väntas slutföra sitt arbete under år 2004, medverkade representanter för naturskolorna, miljöförvaltningen och SYKSE.

Naturskolan gick med i ett nytt projekt som heter SKIM (Svenskt Kompetenscenter i Miljöfostran), som är ett samarbetsprojekt mellan fyra naturskolor i Finland med verksamhet på svenska. Målsättningen är att utveckla miljöfostran och naturskolpedagogiken på svenska i Finland samt att stärka kontakterna mellan naturskolorna i syfte att utbyta idéer och utveckla naturskolornas verksamhet. Under år 2003 träffades naturskolorna tre gånger. Projektet finansieras av Kulturfonden och administreras av Karleby Naturskola.

Naturskolan har deltagit i SYKSEs samarbetsforum "Runda bordet" för organisationer som arbetar med miljöfostran i Finland. Naturskolan deltog också i två nationella naturskolläraträffar.

Mikaela Granqvist deltog i augusti i ett Nordiskt-Baltiskt seminarium om naturskolor och miljöfostran. Seminariet hölls i Estland i Lahemaa nationalpark nära Sagadi Naturskola.

11.3 Utveckling av NoMs naturskolverksamhet

På sommaren inledde NoM arbetet med att göra upp en ny strategi för förbundets naturskolverksamhet. Processen resulterade i dels en kortsiktig strategisk plan för utvecklingen av naturskolverksamheten, dels en övergripande strategi för NoM verksamhet inom miljöfostransectorn.

I enlighet med den nya strategin inledde NoM under hösten diskussioner med olika parter om grundandet av en ny svenskspråkig naturskola i södra Österbotten.

Naturskolans nya flotte byggdes av ett varv i Kotka utgående från skraddarsydd ritningar. Flotten är registrerad för 12 personer och den är utrustad med bl.a. utombordsmotor och en stor inbyggd vattenkikare genom vilken man kan studera vattendjur- och växter. NoM har kunnat låta bygga flotten tack vare stöd från K Albin Johanssons stiftelse.

11.4 Miljödetektiverna

Under år 2003 arrangerades två miljödetektivläger på Naturskolan i Sjundeå för barn mellan 8-12 år. Det första lägret hölls under sportlovsveckan i februari och det andra i början av juni. Sommar-lägret blev genast fullbokat. Under lägren löste barnen spännande miljömysterier, upplevde och lärde sig om naturen, pysslade och lekte. Lägret drogs av naturskolföreståndaren tillsammans med Heidi Kristjankroon, Maria Kock, Lotta Backman, Sanne Paul och Anna Idman. Magnus Östman besökte sommarlägret för att berätta om fjärilar och Nina Hagner-Wahlsten för att berätta om fladdermöss.

Under såväl vår- som höstterminen höll NoM en Miljödetektivklubb för barn i åldern 8-12 på Villa Paulig i Helsingfors. Per termin hölls tio klubbträffar, under vilka barnen löste olika natur- och miljömysterier och gjorde utflykter. Miljödetektiverna fördjupade sig i mysterier om bl.a. snön, djurens spår, livet i vattnet, naturens kretslopp, trafiken, varifrån energin härstämmer samt gjorde utflykter till Fölisön och Brunnsparken. Klubbträffarna drogs av Maria Kock, Heidi Kristjankroon, Cecilia Käld och Katja Bonnevier.

11.5 Barnläger i Jakobstad

Ett naturläger för 25 barn mellan 7-12 år arrangerades i Jakobstad i samarbete med Luonto-Liitto. Lägerprogrammet bestod av bl.a. utfärder, lekar och fågelskådning. Eva-Kaarina Lillsunde fungerade som svenskspråkig ledare för NoMs del.

11.6 UMR 2003

Den nionde upplagan av Ungdomens Miljörisdag gick av stapeln 25-26.10 på Lärkkulla i Karis. Evenemanget arrangerades av NoM i samarbete med Lärkkulla stiftelsen. Målgruppen var ungdomar i åldern 16-18 år. UMR 2003 samlade 36 deltagare från olika delar av Svenskfinland och två svenska gäster. Som projektsekreterare fungerade Milla Hellström. Planeringsgruppen bestod av elever från Brändö gymnasium, personal från Marthaförbundet och NoM.

Temat för UMR 2003 var konsumtionsfeber och den miljöbelastning en hög materiell konsumtion medför. Deltagarna arbetade i workshops som handlade om miljöfilosofi (Abstinensbesvär), antireklamer (Köpmani), rättvis handel (Matförgiftning), klimatförändring och förnyelsebar energi (Värmeslag), sy nytt av gammalt (Operationsbordet) och hur man påverkar i samhället (Hyperaktivitet). Därutöver höll Gunda Åbonde-Wikström ett inledande inspirationsföredrag "Rädda världen lite". Eva Pohto stod för kvällsunderhållning på lördagen. En paneldebatt med Ulrica Cronström, Ann-Christine Eriksson, Christina Gestrin och Jarl Ahlbäck diskuterade kring rubriken "Hur bota konsumtionsfebern?" på söndag förmiddag. Under söndagen presenterades NoMs ungdomsrelaterade verksamhet i verkstäder där deltagarna fick komma med idéer och konkreta förslag till vidare verksamhet. NoM-verkstäderna handlade om UMR 2004, Köp inget-dagen, ungdomsläger och barnläger. UMRs egen tidning Ekolodet sammanställdes av Johanna Lindfors och utkom som bilaga till Finlands Natur nr 6/2003.

11.7 Övrig ungdomsverksamhet

Den 6.5 deltog Lotta Nummelin och Bernt Nordman i ett evenemang ordnat av "Ung på svenska i Esbo" i Mattlidens skola. NoM bidrog med ett åsiktslakan där ungdomarna fick skriva sina tankar och idéer till miljöministern. Lakanet överräcktes åt ministern under NoMs årsmöte.

NoM bidrog med verksamhetstips om konsumtion till NOTE-proto –projektets hemsidor och ungdomskalender.

I samarbete med Solvalla – Finns planerades ett ungdomsläger med naturtema på Solvalla i juni, men på grund av för få anmälningar måste lägret slutligen inhiberas.

På "Köp inget-dagen" 28.11 arrangerade NoM gatuteater i Helsingfors, Mariehamn och Vasa. Under en timme på eftermiddagen skuffades tomma köpkärror omkring på gatorna i centrum av respektive stad. På kärrorna fanns Köp inget dagen-plakat som deltagarna på verkstaden Köpmani gjort under UMR 2003. Gatuteatern med köpkärror var en stor succé.

12 Organisationen

12.1 Förbundsmötet på Finska Viken

Förbundsmötet hölls den 17.5 ombord på segelfartyget Inga-Lill. Seglatsens start och slutpunkt var vedkajen i Helsingfors. Mötet inleddes med ett besök av den nyblivne miljöministern Jan-Erik Enestam, som i sitt anförande bl.a. lyfte fram hållbar produktion och konsumtion. Efter anförandet kunde årsmötesdeltagarna ställa frågor direkt till miljöministern. I samband med årsmötet hölls även en lokalföreningsträff om NoMs nya huvudkampanj.

Förbundsmötet beslöt om ett nytt system för familjemedlemsavgifter. Från en personlig familjemedlemsavgift övergick förbundet fr.o.m. 1.1.2004 till en klumpsumma per familj, vilken omfattar alla familjemedlemmar som bor på samma adress.

Efter årsmötet träffades NoM:s och SLL:s styrelser för en gemensam middag, där bl.a. framtida samarbetsformer diskuterades.

12.2 Styrelsen

Styrelsen sammanträdde 1.2 i Helsingfors, 15.3 i Sjudeå, 12.4 i Helsingfors, 14.6 i Nagu, 6.9 i Helsingfors, 26.10 i Karis och 13.12. i Helsingfors. Uppgifter om styrelsens sammansättning finns på sid 26. Styrelsen utsåg på sitt första möte Camilla Strandberg-Panelius till vice ordförande.

Styrelsens arbetsutskott: Tom Gullberg, Camilla Strandberg-Panelius, Nina Hagner-Wahlsten, Bernt Nordman och Ira Carpelan.

12.3 Personal

Vid årets början inledde Lotta Nummelin sitt arbete som förbundsassistent. Till hennes ansvarsområden hörde huvudkampanjen Miljöhänsyn i vardagen, ungdomsverksamheten samt vattenskyddsfrågor. Satsningen på en ny heltidsanställning medförde färre kortare projektanställningar än under de senaste åren.

Anställda under året:

Ira Carpelan, administrativ och ekonomisk chef

Margareta Fagerstedt, kanslissekreterare

Mikaela Granqvist, t.f. naturskoleföreståndare

Milla Hellström, UMR-projektsekreterare

Bernt Nordman, verksamhetsledare

Lotta Nummelin, förbundsassistent

Magnus Östman, chefredaktör för Finlands Natur

12.4 Lokalföreningarna

Under året grundades en ny lokalförening i Kyrklätt. Föreningen heter Kyrklätt Natur och Miljö och fungerar parallellt med den tvåspråkiga föreningen Kyrklätt miljöförening. Föreningen var mycket duktig i sin medlemsvärvning och hade vid årets slut hela 49 medlemmar.

Västkustens Miljösällskap hade upplöst sig själv under år 2002 och uteslöts formellt av förbundsmötet i Helsingfors. Verksamheten inom detta område sköts numera av Sydbottens Natur och Miljö.

12.5 Stöd till lokalföreningarna

I början av året införde förbundet ett nytt system med lokalföreningsfaddrar inom styrelsen. Varje styrelsemedlem har ett särskilt ansvar för att hålla kontakt med en eller flera lokalföreningar i sin region.

Bernt Nordman, Lotta Nummelin och Magnus Östman besökte Svartbäckbygdens naturskyddare den 30.10 för att tillsammans med föreningens styrelse visionera om ny verksamhet.

12.6 Medlemskåren

Nedgången i medlemsantalet bromsades upp. Vid årets slut hade förbundet 3582 betalande medlemmar samt 46 stipendiemedlemmar. Det sammanlagda antalet 3628 innebär en minskning med 23 personer jämfört med år 2002. Därtill hade förbundet 97 medlemmar som inte betalade sin medlemsavgift under år 2003. Enligt förbundets stadgar utesluts en medlem först när han eller hon under två på varandra följande år lämnat medlemsavgiften obetald.

Inför skolavslutningen erbjöd NoM de finlandsvenska gymnasierna ett ny stipendium, som väckte stort intresse. Skolan kunde ge ett gratis medlemskap i NoM till tre elever, som visat särskilt intresse för miljöfrågor.

Medlemskommunernas antal uppgår till 17 (oförändrat) och antalet understödande organisationer 23 (-1). Inga företagsmedlemmar antogs under året.

Reformen av ungdomsmedlemskapet slutfördes under året. Alla ungdomar, som tidigare hörde till Natur och Ungdom, som hade lokalföreningsstatus, överfördes till ungdomsmedlemmar i Natur och Miljö. I och med detta kan även ungdomar höra till en lokalförening, vilket ger lokalföreningen en andel av ungdomsmedlemsavgiften. Av förbundets ungdomsmedlemmar var 14 st anslutna till lokalföreningar och 46 direktanslutna.

12.7 Arkivet

Genomgången av NoMs arkiv pågick under hela året med hjälp av frivilliga insatser.

13 Finlands Natur

Finlands Natur utkom planenligt med sex nummer under 2003. Tidningens sidantal har varierat från 32 till 40. Antalet sidor i fyrfärgstryck har varierat och det sista numret 2003 trycktes för första gången i tidningens historia i helt i fyrfärg. I slutet av årets påbörjades en reformen för ny layout, som togs i bruk i nr 1/2004.

Nr 1/2003 innehöll bilagan "Ekolodet" med Ungdomens miljöriksdag 2002 som tema. Nr 5/2003 innehöll en 24-sidig bilaga, "En droppe i ett nordiskt hav", i fyrfärgstryck. Den

finansierades med medel från Nordiska ministerrådet. Nr 6/2003 innehöll bilagan "Ekolodet - Ungdomens miljöriksdag 2003.

13.1 Innehåll och form

Rikt illustrerade naturartiklar i fyrfärgstryck har liksom tidigare varit det synligaste inslaget i tidningen. En målsättning har varit att väcka läsarens intresse för mindre kända men allmänt förekommande växter, djur och fenomen i Finlands natur. Ett exempel på detta är artikelserien "Djurporträttet", som fortsatte för andra året i Finlands Natur. Även utlandsreportagen om naturen och miljön i främmande länder har ingått regelbundet i tidningens fasta avdelning "Vår glob".

Artiklar om ekologi och olika växt- och djurgruppers biologi har i varje nummer producerats av Finlands Naturs nya medarbetare Ralf Carlsson, lektor i biologi och geografi.

Tidningen har aktivt följt med miljö- och naturskyddsfrågor, särskilt det som är aktuella i Svenskfinland. I fokus har stått Östersjön, energifrågor, avfallshantering och skyddet av södra Finlands skogar. Finlands Natur har regelbundet fört fram Natur och Miljös ståndpunkt i ett antal aktuella frågor.

Författaren Nalle Valtiala har fortsatt med att skriva kolumner med miljö- eller naturskyddstema.

På Natur och Miljös egna sidor har tidningen informerat om förbundets verksamhet i form av reportage, intervjuer och puffar för kommande evenemang. Särskild uppmärksamhet fick Ungdomens miljöriksdag 2002 och 2003, som båda behandlades i bilagor i tidningen.

13.2 Temahäftet

Det temahäfte som traditionellt ingått som en bilaga i det femte numret av tidningen hade i år Nordens hav som tema. Avvikande från tidigare år erhöll Natur och Miljö finansiering från Nordiska ministerrådet för utgivningen av häftet, som fick titeln "Olja, överfiske, miljögifter, övergödning: en droppe i ett nordiskt hav?". Produktionen och distributionen utfördes som ett samarbetsprojekt där miljöorganisationer från de andra nordiska länderna deltog. Initiativtagare och koordinator för projektet var Natur och Miljö.

Temahäftet lyfte fram flera av de allvarigaste hoten mot den marina miljön i Östersjön och i Nordatlanten. Övergödning, miljögifter, överfiske och farliga kemikalitransporter är problem typiska för ett flertal havsområden i Norden, medan den globala uppvärmningen av klimatet och spridningen av främmande organismer i havet är globala fenomen som också drabbar de nordiska haven.

Skribenter från Finland, Sverige, Norge och Färöarna medverkade i häftet, vars målgrupp i första hand var gymnasieelever i hela Norden. Bland skribenterna kan nämnas professor Erkki Leppäkoski från Åbo akademi, havsforskaren Bogi Hansen från Färöarna och forskarna Anders Bignert och Björn Helander från Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm. Häftet, inklusive en lärarhandledning och en serie elevarbetsuppgifter, utgavs på svenska, finska, danska, norska och isländska. Distributionen sköttes av miljöorganisationerna i respektive land.

13.3 Annonsförsäljning

Håkan Norrback har via företaget N&N Allservice fungerat som Finlands Naturs annonsanskaffare under 2003. Liksom under de senaste åren har annonserna dominerats av små understödsannonser, som i bästa fall kunnat täcka ett helt uppslag i tidningen.

Försöket med små branchspecifika annonser som samlades i en "servicekatalog" under rubriken "Miljövänlig service", avslutades i och med att det företag som åttagit sig försäljningen inte kom upp till de försäljningsvolymerna som uppställt som mål.

13.4 Upplagan, marknadsföring

Upplagan ökade något under året till följd av aktiv telefonmarknadsföring. I slutet av året trycktes 5 300 exemplar av tidningen. Telefonmarknadsföring riktad till svenskspråkiga som inte är prenumeranter eller medlemmar i NoM, utfördes från och med januari av företaget Soulmedia. Försäljningen utfördes på provision och gav som resultat en nettoökning på några hundra nya prenumeranter.

Finlands Natur deltog i den stora nationella bokmässan i oktober i Helsingfors genom att gratisexemplar av tidningen var framlagda i de finlandssvenska tidskrifternas gemensamma stånd.

13.5 Redaktion

Magnus Östman har fungerat som chefredaktör och enda heltidsanställda för produktion av tidningen.

Artiklar och bildmaterial har producerats av chefredaktören samt ett flertal freelanceskribenter och -fotografer i Svenskfinland. Dessutom har bidrag erhållits från finskspråkiga skribenter och från medarbetare bosatta utomlands. Bildbyråer har anlåtats i enstaka fall, då vissa bildmotiv varit svåra att få tag på hos de ordinarie medarbetarna.

Chefredaktören har skött den digitala behandlingen av fotografier, allt från skanning till slutbehandling av bilder på skärm. Skanning av diabilder har dock fortfarande utförts av Juha Koski på firman NeoScan/J.Koski Kustannus Oy, eftersom redaktionen saknar en diaskanner.

Chefredaktören har stått för tidningens layout och ombrytning, med undantag för bilagan Ekolodet, som i sin helhet gjordes av Tuuli Meriläinen, och Ekolodet – Ungdomens miljöröksdag 2003, som i sin helhet gjordes av Johanna Lindfors.

14 Ekonomi

14.1 Översikt

Natur och Miljös ekonomi har hållits stabil. Genom denna ekonomiska balans har avgöranden med inverkan på även längre sikt varit möjliga. Ett sådant var beslutet om inrättande av en tre års tjänst, Förbundsassistent, med uppgift att handha ansvaret för förbundets 3 - års huvudkampanj, ungdomsverksamhet, lokalföreningar samt viss andra kampanjer. För denna 3-års befattning utnämndes FM Lotta Nummelin, tjänsten inleddes i januari 2003 och utgår med år 2005.

Statsbidraget för år 2003 höjdes något från året innan, dvs. med 2.000 €. Förbundets huvudsakliga inkomster är medlemsavgifterna, statsbidraget, bidrag från offentliga instanser samt från privata fonder och stiftelser. Förbundet erhåller flera för verksamheten essentiella bidrag från privata fonder och stiftelser, utan dessa projektbidrag och allmänna verksamhetsbidrag skulle förbundets verksamhet i hög grad försväras. Se närmare i förteckningen nedan under "Understöd och projektbidrag".

Av projekten under år 2003 var det enskilt största bidraget det för Temahäftet 2003 (ca 80.000 €). För detta temahäfte erhöles finansiering från Nordiska ministerrådet. Konceptet för temahäftet hade jämfört med tidigare år breddats markant till att omfatta samtliga nordiska länder. Detta innebar att klassuppsättningar om å 25 temahäften, tillsammans med lärarhandledning och arbetsuppgifter för eleverna, skickades kostnadsfritt ut till samtliga gymnasier i alla nordiska länder, på respektive lands språk. Den totala upplagan var kring 72.000 ex.

Natur och Miljö var initiativtagare till samt förverkligade projektet och har även handhaft projektets administration och förvaltning. Temahäftet har gjorts i samarbete med de nordiska miljöorganisationerna Svenska Naturskyddsföreningen (Sverige), Norges Naturvernforbund (Norge), Danmarks Naturfredningsforening (Danmark), Landvernd (Island), Luonto-Liitto (Finland på finska) samt Natur och Miljö, (Finland på svenska). Temahäftet har fått mycket positivt gensvar i alla länder och också setts som en öppning för mera konkret nordiskt samarbete. Temahäftet hade rubriken: *"Olja, överfiske, miljögifter, övergödning: En droppe i ett nordiskt hav?"* och omfattade 24 sidor i 4-färg.

Ett annat lite ovanligare projekt har varit Naturskolans nya undervisningsflotte som fått bidrag från K. Albin Johanssons stiftelse. Flottens ritningar slutfördes av en ingenjörbyrå inom fartygsplane-ring, dessa ritningar godkändes av Sjöfartsverket som sedermera också gjort en slutlig granskning samt besiktigt flotten för undervisningsändamål, hösten 2003. Flotten är registrerad för 12 personer och sjösätts våren 2004. Flotten som är i sjöaluminium har delvis glasbotten samt 'under-vattensbelysning' för exkursioner i mörker, flotten byggdes på ett varv i Kotka.

Förbundets nya hemsidor öppnades på försommaren. Dessa nya hemsidor ger möjlighet till fylligare information från förbundet samt bättre möjligheter till medlemskontakter. Uppdateringen av informationen underlättas av det inbyggda uppdateringsverktyget. Slutbetalningen för hemsidorna gjordes under året.

Förbundet var tvunget att inköpa ett nytt program för medlems- och prenumerationshanteringen. Novo Group som hade upprätthållit det gamla programmet beslöt att lägga ner programmet och framtagandet av ett nytt, ändamålsenligt program var tidskrävande förutom de oförutsedda kostnader som ett nytt program medförde. Det nya programmet köptes av SysOpen och en reservering för kostnaden föreslås i bokslutet för år 2003.

För Finlands Naturs del gjordes en ny offertförfrågan vilken resulterade i att tidskriften fr.o.m. nr 6 kunde utges helt i 4-färg till samma kostnad som tidigare erlagts för endast 12 sidor i 4-färg och resten, 24 sidor, i 2-färg. Tryckkostnaderna för 2003 har ökat något i jämförelse med 2002, i och med den större upplagan.

Annonsförsäljningen har sjunkit litet, från ca 24.000 till ca 21.000 € brutto, medan försäljningen av prenumerationer medfört en ökning av upplagan och bruttointäkterna har stigit från ca 35.000 till ca 50.000 €.

Inkomsterna från medlemsavgifterna sjönk något, från ca 91.000 till ca 89.000 €. Ur detta belopp betalas lokalföreningsandelar samt i samband med medlemsfaktureringen uppkomna kostnader förutom förbundets övriga verksamhet och utgivningen av medlemstidskriften Finlands Natur.

Den på förbundsmötet 2002 grundade verksamhetsfonden föreslås få ett tillskott även detta år, styrelsens förslag i bokslutet för år 2003 är en insättning om 8.000 € för uppbyggande av denna verksamhetsfond som skall ge kontinuitet och en för konjunkturer mindre känslig förutsättning för förbundets verksamhet.

14.2 Understöd och projektbidrag

De olika understöden också från privata fonder och stiftelser är av avgörande betydelse för Natur och Miljös verksamhet. Förutom basverksamhet, förbundets huvudkampanj, stöd för Naturskolan i Sjundeå och Ungdomens Miljörisdag har stöd av även ovanligare slag erhållits. Som exempel kan nämnas stödet för en specialritad undervisningsflotte för Naturskolan i Sjundeå samt ett stöd för Natur och Miljös temahäfte för år 2003, projektet överlappar årsskiftet. Se närmare ovan, under rubriken "Översikt".

Genom dessa olika former av stöd – från allmänna till riktade och specifika – blir det möjligt att bedriva en verksamhet med också mycket konkreta målsättningar, som t.ex. en undervisningsflotte. Eventuellt kunde en viss långsiktighet premieras i högre grad av bidragsgivare. För närvarande kan skönjas en viss motsättning mellan många fonders önskan om "stora och omfattande" projekt, men samtidigt en obenägenhet att garantera finansiering på längre sikt, samt ett icke beaktande av att redan idé, projektplan och budget för ett stort projekt kräver en ordentlig arbetsinsats som inte lättvindigt kan tas alltför ofta om finansieringen antingen fallerar helt eller blir ett alltför ihopsytt lapptäcke med ständigt återkommande frågetecken om fortsättningen.

För sin verksamhet och sina olika projekt har Natur och Miljö under det gångna året erhållit följande stöd:

Allmänna verksamhetsbidrag har erhållits av Svenska kulturfonden, William Thurings stiftelse, R. Erik Serlachius Stiftelse samt Svenska folkskolans vänner. Undervisningsministeriet beviljade ett allmänt verksamhetsbidrag för Natur och Miljös ungdomsverksamhet.

Miljöhänsyn i vardagen –kampanjen stöddes av Svenska litteratursällskapet, Anna och Karl Eklunds stiftelse, Otto Malms donationsfond samt Frida stiftelsen.

Naturskolans verksamhet fick bidrag ur Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne, Emilie och Rudolf Gesellius fond, Utbildningsstyrelsen, Helsingfors stads miljönämnd, Sjundeå kommun och Oskar Öflunds stiftelse.

Naturskolans nya undervisningsflotte hade tidigare erhållit finansiering av K Albin Johanssons stiftelse, flotten färdigställdes under 2003.

Ungdomens Miljörisdag UMR understöddes av Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne, Svenska kulturfonden, Föreningen Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner samt Oskar Öflunds stiftelse. Dessutom har Svenska studiecentralen SSC understött UMR såsom också stadsstyrelsen i Karis.

Finlands Natur fick bidrag från R. E Serlachius Stiftelse, William Thurings stiftelse, Waldemar von Frenckells stiftelse, Föreningen Konstsamfundet samt Undervisningsministeriet. För produktion och utgivning av temahäftet för år 2003 erhöles bidrag från Nordiska ministerrådet.

14.3 Donationer

Flera privatpersoner har under året stött Natur och Miljös verksamhet genom donationer och bidrag. Natur och Miljös faddrar har varje månad understött olika projekt eller förbundets verksamhet med en totalsumma om 1.718,36 €. Till faddersystemet hörde vid årets slut 16 personer, som stödde följande verksamhetsområden:

<u>Tema/ projekt</u>	<u>antal</u>
Agenda 21	2
Levande Hav	6
Biologisk mångfald	1
Allmänt stöd till NoM	7

Natur och Miljö tackar hjärtligt för alla bidrag, donationer och stöd som erhållits under året och som gjort det möjligt att bedriva verksamheten!

15 Övrigt

15.1 Skärgårdsfonden

Förvaltningsrådet hade under året följande sammansättning: ordförande Carl-Erik Bengelsdorff, sekreterare Dick Dahlén, övriga medlemmar; Agneta Andersson, Mikael von Numers och Torsten Stjernberg. Fr.o.m. 28.04 ersattes Agneta Andersson och Mikael von Numers av Tom Gullberg och Ursula Koponen.

I april utkom publikationen "Näring i kretslopp" författad av Ulrica Cronström. Därmed var Skärgårdsfondens "Västanfjärdprojekt" avslutat. Skriften trycktes i 1500 exemplar. Miljöministeriet stödde utgivandet av publikationen med 2000 euro.

Under vintern hade grafikern Tuulikki Pietilä till minnet av Tove Jansson donerat en ny pärmbild, "Stiltje", till Skärgårdsfondens adress. Adressen trycktes i 1300 svenskspråkiga och 700 finskspråkiga exemplar.

Skriften "Näring i kretslopp" och den nya adressen presenterades vid ett publikationstillfälle den 14 maj. Miljöminister Jan-Erik Enestam höll öppningsanförandet. Ca 200 personer deltog. Vid samma tillfälle ställde Tuulikki Pietilä ut grafik och konstnärinnan Maria von Numers oljemålningar med skärgårdsmotiv. Båda konstnärerna donerade en ansevärd summa till Skärgårdsfonden som på detta sätt fick såväl skriften som adressen finansierade. Ekonomiskt blev det ett överskott som överförts till de medel som kan utdelas som stipendier. Ett stort antal tidningar uppmärksammade tillfället och recensionerna var synnerligen positiva, både vad gäller skriften och adressen.

Annonsering för Skärgårdsfonden har ingått i Finlands Natur och i Västra Nylands Sommarextra. Under sommaren och hösten har försäljningen av adressen och skriften skett i Skärgårdsfondens regi. Med NoM har överenskommit att försäljningen småningom överförs till NoM som meddelat att man har kanslikapacitet för detta.

Fondens bokföring och revision har handhåfts av de av NoM utsedda sakkunniga.

Skärgårdsfondens ekonomiska läge har, trots de kostnader utgivandet av ovannämnda publikationer medfört, avsevärt förbättrats. Fondens kapitalkonto visar per 31.12.2003 ett tillgodohavande på 6 249,86 euro och det tidsbundna kontot 10 000,00 euro.

16 Jämförelse med verksamhetsplanen

Eftersom förbundets verksamhetsplan godkänns redan på våren föregående vår, ligger dess betoning på allmänna målsättningar och riktlinjer för förbundets verksamhet. Sammanfattningsvis kan konstateras, att verksamhetsplanens målsättningar till stora delar uppfyllts och att förbundet därutöver har drivit ytterligare projekt och reagerat aktivt på många andra miljöfrågor som aktualiserades under året.

16.1 Miljöhänsyn i vardagen

Förbundets fokuserade på den nya huvudkampanjen och satsningen gav resultat. Tyngdpunkten låg vid spridning av miljöinformation på svenska. Även hemsidorna utnyttjades för detta. Deltagandet i Svanensamarbetet var till stor nytta även för huvudkampanjen och vice versa.

16.2 Östersjön

Samarbetsprojektet Östersjöforum och frågan om avloppsrening i glesbygden (projekt Avlopp i Kretslopp) var de viktigaste verksamhetsformerna med anknytning till övergödning. Dialogen med näringsgrenar som påverkar kustvattnens tillstånd förverkligades huvudsakligen genom Östersjöforum. På nationell nivå fokuserade miljödebatten på andra frågor som oljeskydd och fiske/säl. Medverkan i CCB-nätverket

inskränkte sig huvudsakligen till styrelsearbetet och NoM deltog inte i några mer omfattande CCB-projekt.

16.3 Förnyelsebar energi och energisparande

NoM arbetade mindre än planerat med energifrågor ur ett finlandssvenskt perspektiv. På riksnivån deltog NoM i många energi- och klimatinitiativ tillsammans med andra miljöorganisationer. Inom NoMs verksamhetsområde var placering av vindkraftverk en aktuell fråga, som förbundet tillsammans med lokalföreningar engagerade sig i. Däremot uteblev kampanjen för biobränslen i kommunala värmeverk.

16.4 Skogsnaturen i södra Finland

Förbundet arbetade med de olika frågorna i verksamhetsplanen, men inget större projekt genomfördes.

16.5 Fältbiologi och naturkännedom

Förbundet satsade mindre på detta tema än på de andra tyngdpunktsområdena. Liksom tidigare stödde förbundet marknadsföringen av lokal evenemang, men temaveckoslut om artkännedom arrangerades inte. Fjälltursverksamheten fortsatte.

16.6 Finlands Natur

Finlands Naturs verksamhetsplan för år 2003 följdes i stora drag både i fråga om innehåll och form. Avvikande från verksamhetsplanen var temat för bilagan i nr 5 inte ett globalt miljöproblem, utan miljöfrågor förknippade med havsområden i Norden. Telefonmarknadsföringen bidrog, trots de bieffekter den medför, till att upplagan något steg under året. Intäkterna från annonsförsäljningen var i stort sett på samma nivå som under år 2002. Av de investeringar som nämndes i verksamhetsplanen förverkligades inköp av en digitalkamera. Tidningen övergick helt till fyrfärgstryck fr.o.m. nr 6/03.

16.7 Naturskolan

Naturskolan hade ett framgångsrikt år och besökarantalet fördubblades jämfört med år 2002. Turnéer med Naturskolan på hjul gjordes på våren och hösten. Mindre förbättringar av utrustning och naturstigen genomfördes. Naturskolan deltog aktivt i utvecklingen av naturskolverksamhet och miljöfostran på svenska.

16.8 Barn- och ungdomsverksamhet

Barnlägren genomfördes planenligt, medan endast en MD-klubb fungerade i huvudstadsregionen. Ungdomslägret blev inhiberat p.g.a. för få deltagare. Ungdomens Miljöriksdag arrangerades planenligt och temahäftet om Nordiska hav distribuerades till alla svenskspråkiga gymnasier och dessutom till alla andra gymnasier i Norden.

16.9 Lokalföreningsverksamheten

Kontakten mellan lokalföreningarna och riksförbundet stärktes. En ny lokalförening grundades under året.

16.10 Medlemsvärvning

Förbundet lyckades bromsa nedgången i det totala medlemsantalet. Till detta bidrog främst värvningen av prenumeranter till medlemmar. Förbundet utförde aktiv medlemsvärvning i samband med evenemang och kampanjer, men ingen större medlemsvärvningskampanj riktad till allmänheten genomfördes. Informationsmaterialet för företagsmedlemmar färdigställdes, men inga företagsmedlemmar värvades.

16.11 Intern kommunikation

Det interna kommunikationen förbättrades. Förbundets nya hemsidor togs i bruk och utnyttjandet av e-postlistor utvidgades.

Ett medlemsbrev skickades till alla medlemmar. Lokalföreningarna fick mycket material per e-post och flera lokalföreningsbrev skickades från kansliet.

16.12 Internationellt

Det nordiska samarbetet fick särskild tyng i och med att NoM tillsammans med SLL stod värd för den nordiska träffen för naturskyddsförbund. NoM deltog i viss mån i CCB:s, EEB:s och IUCN:s verksamhet.

17 Medlemsorganisationer

17.1 Understödjande medlemsorganisationer

Dendriticum r.f.
Finlands svenska lärarförbund
Finlands svenska Marthaförbund
Finlands svenska nykterhetsförbund
Finlands svenska scouter
Finlands Svenska Skolungdomsförbund
Gennarbyvikens fiskevårdsförening
Högre svenska lantbruksläroverkets
Håll skärgården ren
Krogars vattenskyddsförening
Lannäslunds lantbruksskolor
Nordenskiöld-samfundet i Finland
Nothamn Ab
Nylands fiskarförbund
Nylands Miljövårdsdistrikt
Pellinge hembygdsförening
Purmo hembygdsällskap
Svensk Ungdom
Svenska folkskolans vänner
Svenska naturvetarklubben
Svenska Yrkeshögskolan
Västra Nylands folkhögskola
Åbo Nation

Totalt 23 st

Avgått under 2003: 1 st

17.2 Medlemskommuner

Dragsfjärd kommun
Ekenäs stad
Grankulla stad
Hangö stad
Ingå kommun
Jakobstad stad
Korsholm kommun
Korsnäs kommun
Kronoby kommun
Kyrklätt kommun
Larsmo kommun
Liljendal kommun
Maxmo kommun
Nykarleby stad
Oravais kommun
Sjundeå kommun
Västernorrlands kommun

Totalt 17 st

18 Medlemstal

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	+/- 02-03
Esbo miljöförening	49	52	50	47	45	40	-5
Grankulla miljöförening	64	62	62	58	61	58	-3
Hangö miljöförening	31	32	25	31	32	32	0
Helsingfors naturskyddsförening	141	141	137	133	134	130	-4
Ingå-Sjundeå miljöförening	131	125	123	122	125	120	-5
Jakobstadsnejdens Natur	166	155	149	148	136	127	-9
Kimitonejdens Naturskyddsförening	42	41	42	41	44	53	9
Kyrkslätt miljöförening	15	14	17	18	25	12	-13
Kyrksläotts Natur och Miljö*						53	53
Malaxnejdens naturförening	45	42	39	39	38	41	3
Ora vaisnejdens naturvetarklubb	71	58	61	59	51	52	1
Pargas Naturskyddsförening	64	60	57	59	65	66	1
Pojo Natur	0	0	0	2	2	3	1
Raseborgs Natur och Miljö	220	202	202	191	182	182	0
Sibbo Naturskyddare	179	171	164	166	138	137	-1
Svartbäckbygdens Naturskyddsförening	1	2	2	3	4	3	-1
Svartådalens miljöförening	11	9	9	8	9	9	0
Sydbottens Natur och Miljö	85	80	80	81	75	73	-2
Vasa miljöförening	129	128	113	111	103	101	-2
Västkustens miljösamfund**	2	4	1	1	1		
Åbonejdens Natur	159	155	154	150	135	126	-9
Östra Nylands Fågel- och Naturskyddsförening	90	89	85	82	80	78	-2
Ålands Natur och Miljö	256	247	233	211	215	204	-11
Lokalföreningsanslutna totalt	1951	1869	1805	1761	1700	1700	
Natur och Ungdom	46	56	54	61	64		
NoM enskilda medlemmar***	2323	2184	2080	1977	1872	1867	
Ständiga medlemmar		15	15	15	15	15	
Stipendiemedlemmar****						46	
Totalt medlemstal	4320	4124	3954	3814	3651	3628	-23

*Föreningen antogs som lokalförening av årsmötet 17.5.

** Föreningen upplöstes på hösten 2002.

*** Inklusivt 46 st ungdomsmedlemmar år 2003.

**** Betalar inte medlemsavgift.

19 Styrelsen

Styrelsen 1.1. - 17.5.2003

<u>Ordförande:</u>	<u>a</u>	<u>b</u>	<u>c</u>
Tom Gullberg	3		

Ordinarie medlemmar

Appelgren Kajsa	1	2	
Fritzén Niclas	1	1	1
Hagner-Wahlsten Nina	3		
Koponen Ursula	3		
Salonen Thea	1	1	1
Strandberg-Panelius Camilla	v. ordf.	2	1

Suppleanter

Dannbom Ursula		3	
Dahlén Dick	1	1	1
Holm Tove	2	1	
Kanckos Mattias	1	2	
Lindström Pia	2	1	
Warén Tuija		3	

Styrelsen 17.5. - 31.12.2003

<u>Ordförande:</u>	<u>a</u>	<u>b</u>	<u>c</u>	<u>d</u>
Tom Gullberg	4			2005

Ordinarie medlemmar

Appelgren Kajsa	4			2005
Fritzén Niclas	1	3		2004
Hagner-Wahlsten Nina	3	1		2006
Koponen Ursula	3	1		2006
Salonen Thea	3	1		2005
Strandberg-Panelius Camilla	v. ordf.	4		2004

Suppleanter

Dahlén Dick	2		2	2006
Holm Tove		4		2005
Kanckos Mattias	1	3		2005
Lindström Pia	3	1		2004
Warén Tuija		2	2	2004
Wikström Camilla	2	1	1	2006

a) Närvarande på styrelsemöten, antal gånger

b) Anmält förhinder, antal gånger

c) Frånvarande, antal gånger

d) Förbundsmöte då nuvarande mandatperiod tar slut